

О. В. Берлінська, к. б. н., доцент О. М. Попова
ГОСПОДАРСЬКА ЦІНІСТЬ ДЕНДРОФЛОРИ ЗАПОВІДНОГО
УРОЧИЩА „КІШЕВО”

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова,
Одеса 65059, Шампанський провулок, 2.
gamulao@gmail.com, e_popova@ukr.net

Заповідне урочище „Кішево” (створено за рішенням Одеського облвиконкому № 759 від 30.12.1980 р.) знаходиться на самій півночі Одеської області біля с. Гербіне Балтського району Одеської області.

Територія, на якій проводили дослідження, відноситься до Південноподільського округу дубових лісів та лучних степів Української лісостепової підпровінції Східноєвропейської лісостепової провінції дубових лісів, остепнених луків та лучних степів Лісостепової підобласті Євразійської степової області (Національний атлас України, 2009 р.).

Раніше нами було встановлено, що дендрофлора заповідного урочища „Кішево” налічує 99 видів судинних рослин, які відносяться до 2 відділів, 2 класів, 29 родин та 54 родів [Попова, Гамула, 2012].

Народногосподарське значення 99 видів дендрофлори заповідного урочища „Кішево” визначалося за літературними даними [Ареалы лекарственных и родственных им растений СССР, 1983; Атлас ареалов и ресурсов лекарственных растений СССР, 1983; Колесников, 1974; Лукьянчук та ін., 1996, Мазнев, 2004; Растительное сырье СССР, 1950; Растительные ресурсы СССР, 1984 – 1993; Растительные ресурсы России и сопредельных государств, 1994 - 1996; Шабанова та ін., 2012; Шлыков, 1932; Ядовитые растения лугов и пастбищ, 1950 та ін.]. Виділялися лікарські, харчові, вітамінні, жиролійні, дубильні, фарбувальні, волокнисті, камеденосні, медоносні, декоративні, кормові, смолоносні, ефіроолійні, фітомеліоративні, отруйні (окремо – інсектицидні) та деревинні.

Найбільшу групу складають декоративні рослини – їх 83 види (83,8 %), серед них багато таких, що використовуються в озелененні населених пунктів – 42 види (42,3%); це *Acer negundo* L., *Ailanthus altissima* (Mill.) Swingle, *Euonymus europaea* L., *E. verrucosa* Scop., *Juglans regia* L., *Tilia cordata* Mill. та ін.), серед них 25 видів (25,3 %) мають по 10 – 20 декоративних форм (*Acer platanoides* L., *A. pseudoplatanus* L., *Aesculus hippocastanum* L., *Crataegus monogyna* Scop., *Fraxinus excelsior* L., *Juglans regia*, *Juniperus virginiana* L., *Ligustrum vulgare* L., *Pinus sylvestris* L., *Quercus robur* L., *Robinia pseudoacacia* L., *Sambucus nigra* L., *Syringa vulgaris* L. та ін.).

Другу за кількістю групу складають лікарські рослини - 71 вид (71,7 %) з яких, як ми встановили, більше всього видів відноситься до офіційної групи – 32 (32,3 %); це *Betula pendula* Roth., *Crataegus monogyna*, *Hippophae rhamnoides* L. та ін.), також є представники неофіційної групи – 5 (5,05 %). Інші види використовуються лише у народній медицині.

Також багато медоносних – 52 види (52,5 %) - *Phellodendron amurense* Rupr., *Robinia pseudoacacia*, *Sambucus nigra* L. та ін.), кормових – 43 види (43,4 %), а саме: *Elaeagnus angustifolia* L., *Morus alba* L., *Quercus petraea* Liebl. та ін.), харчових – 41 вид (41,4 %) - *Malus domestica* Borkh., *Morus alba*, *Prunus divaricata* Ledeb., *Rubus caesius* L. та ін.) та фарбувальних – 41 вид (41,4 %), серед яких досить багато рослин, що використовуються для фарбування тканин та вовни (*Phellodendron amurense*, *Caragana arborescens* Lam. та ін.), також є вид, з якого можна отримувати чорнила (*Quercus robur*). Досить багато в урочищі дубильних рослин – 41 (41,4 %); це, наприклад, *Quercus robur*, *Salix alba* L., *S. capraea* L., *S. cinerea* L. та ін.).

Вітамінними є 39 видів (39,4 %), серед них розрізняють рослини, які накопичують каротин (*Armeniaca vulgaris* Lam.), вітаміни групи В, С, Д, Е (виявлено 13 видів (13,01 %): *Hippophae rhamnoides*, *Rosa villosa* L. та ін.), полівітаміноноси (визначено 8 видів (8,08 %): *Prunus spinosa* L., *Sorbus aucuparia* L. та ін.).

Також виявлена значна кількість фітомеліоративних рослин – 31 вид (31,3 %; це *Salix fragilis* L., *S. triandra* L., *Syringa vulgaris* та ін.), жиролійних – 26 видів (26,4 %: *Juglans regia*, *Corylus avellana* L.), волокнистих – 22 види (22,2 %: *Morus alba*, *Euonymus europaea*, *Viburnum lantana* L.).

Як основні лісові культури широко використовуються 16 видів (16,2 %; це *Juglans nigra*, *Pinus sylvestris*, *Quercus petraea*, *Q. robur* та ін.).

Групи отруйних та ефіроолійних рослин менш численні. Досить мало смолоносних, камеденосних та інсектицидних рослин.

Таким чином, флора досліджуваного району багата на корисні рослини, які використовуються досить широко: в медицині (для лікування таких захворювань як анемія, кровотеча, гепатити, захворювання ніг, нирок, шкіри), лісорозведенні, озелененні населених пунктів, будівництві, меблевому виробництві, різних напрямках легкої промисловості, для промислового виготовлення ацетону і формаліну, метилового спирту, фарби та ін.